СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 227. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 30. вересня, 1925. VOL. XXXIII. No. 227. Jersey City, N. J., Wednesday, September 30. 1925. THREE CENTS

Затопленої підводної лодки С-51 ще не видобуто.- Надія на виратованнє кількох моряків страчена.

НЮ ЛОНДОН, Конн., 28. вересня. — На місце страчення субмарини С-51 біля острівця Блак Айленд прибули судна двигарі, щоб добути її із води, але цілий день була така сильна буря, що годі було приступити до ратункової праці.

З уваги на те двигарі мусіли уступитись і відплисти до берега, поки море не втишиться.

Сподіваються, що завтра (у второк) настане спокій і тишина і двигарі разом візьмуться до праці та добудуть підводну лодку наверх.

Одначе вже минуло 72 годин від часу затоплення субмарини і тому страчено надію, аби вратовано бодай 6 осіб із залоги, які в окремій кімнаті могли були доси удержатись при життю при помочі засібного оксигену.

ФРАНЦУЗИ ПРОТИ ПЛАЧЕННЯ ДОВГУ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 28. вересня. — Телеграми з Парижа повідомляють, що тамошня преса глузує собі з предложення міністра Меллона, щоби Франція заплатила Америці 10 міліярдів долярів за 62 роки.

Сі газети пишуть, що всяка така умова Кая з Меллоном була-б безвартним кусником паперу, бо по їхньому Франція не може більше платити Англії й Америці аніж одержить від Німеччини.

Тут вважають сі голоси яко пострах на Америку, щоби приняла від Франції по змозі як найлекші умови сплати военого довгу.

ПЛАТНІ ДЛЯ УСТУПАЮЧИХ.

НЮ ЙОРК, Н. И., 28. вересня. — По уступленню зі свого уряду мейора міста Ню Йорку Джан Ф. Гайлен одержить усього $4,000 річної платні з пенсійного фонду.

Натомісць комішенер поліції Ричарді Е. Енрайт діставатиме річно $5,000 платні.

НА ЗЇЗД МІЖПАРЛЯМЕНТАРНОЇ УНІЇ.

НЮ ЙОРК, Н. И., 28. вересня. — На пароплаві Каронія приїхало нині богато делегатів з Европи на зїзд Міжпарляментарної Унії у Вашингтоні.

Між ними є посли з Англії, Німеччини, Бельгії, Данії, Голяндії, Норвегії, Швайцарії, Австрії, Угорщини, Чехо-Словаччини, Болгарії і Польщі.

Тутешні комуністи готовили для англійських делегатів демонстрацію, але поліція їх розігнала.

КУЛИДЖ ПРИВИТАЄ ДЕЛЕҐАТІВ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 28. вересня. — Зїзд Міжпарляментарної Унії має тут зачатися в четвер в готелі Мейфлавер.

Зїзд привитає американський державний секретар Келлоґ і голова американської делеґації сенатор Мек Кінлі.

В пятницю або суботу делеґати будуть на принятті у президента Кулиджа і він до них виголосить коротку промову.

ГАЙЛЕН НЕ ХОЧЕ КАНДИДУВАТИ.

НЮ ЙОРК, Н. И., 28. вересня. — Нюйорська група „прогресистів" звертається до мейора Ґайлена, щоби кандидував з їх рамени при слідуючих виборах посадника Ню Йорку.

Мейор Гайлен ще не відповів, але його приятелі запевнюють, що він відкине предложенне.

ВИБІР СИНА ЛА ФОЛЛЕТА.

МИЛВОКІ, Виск., 28. вересня. — Завтра будуть в стейті Вискансин доповнюючі вибори сенатора Злучених Держав на місце покійного Роберта М. Ла Фоллетта.

Є кількох кандидатів, але заповідають вибір сина покійного сенатора, Роберта М. Ла Фоллетта, молодшого.

Він має 31 літ і буде наймолодший у сенаті.

100-ЛІТТЄ УЛИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. И., 28. вересня. — Нині отворено в Ню Йорку 6-дневний обхід 100-ліття 42-ої улиці.

Президент Кулидж отворив потисненнем електричного ґузика у Вашинґтоні освітленне вистави в готелі Каммодор в Ню Йорку при 42-ій улиці, яку уладжено власне з нагоди сього обходу. У виставі бере участь 53 підприємства.

З нагоди того свята пригадують, що дня 28-ого вересня 1825 року Нюйорчанин Джан Л. Нортон відпродав місту часть теперішньої 42-ої улиці за 10 долярів, щоби місто побудувало сю улицю.

ЩУРІ ПО 72 ДОЛЯРИ, БЛОХИ ПО 77 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, Н. И., 28. вересня. — Републиканський кандидат на мейора міста Ню Йорку Френк Д. Вотермен у своїй виборчій кампанії заявив учера, що місто Ню Йорк платить за кождого убитого щура 72 доляри, а за кожду убиту блоху 77 долярів.

Се обчисленне опер він на звідомленню бюра Публичного Здоровля Злучених Держав, яке подає, кілько виплачено в Ню Йорку за нищенне щурів і бліх на щурах, що ширять хороби. Після того обчислення в Ню Йорку убито 4,756 щурів, а з того 1,426 щурів, що мали 4,408 бліх. Страченне тих носіїв хоріб коштувало $340,000, або по 72 доляри за кождого щура і по 77 долярів за кожду блоху.

ІСТОРІЯ З ШОЛОМАМИ ДЛЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

Не подобалися польській поліції теперішні шапки, а забаглося конче сталевих шоломів. І хоч Німці „великі вороги" Поляків, хоч краєві фірми давали оферту на 50 процент низшу, то головна команда поліції замовила виріб шоломів в німецькій фірмі. Перший транспорт тих шоломів вже прийшов до Польщі, але що за роспука! Польські орли на тих шоломах мають прускі корони. Як пех то пех.

КАТЕДРИ ДЛЯ ПОҐРАНИЧНИХ СПРАВ НА НІМЕЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

На однім з останніх засідань головної комісії пруського сойму, в часі дискусії над культурно-освітними справами, принято внесок німецької національної партії, щоби установити на німецьких университетах і політехніках спеціальні катедри про питання границь німецької держави і про Німців, що находяться за кордоном.

ПОЛЬСЬКІ ОФІЦЕРИ РЕЗЕРВИ І ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА.

В неділю відбувався у Львові зїзд польських резервових офіцерів. Зїзд обставлено дуже торжественно. Все відбувалося з великою помпою. В часі зїзду відбулося посвячення плити памятковоі „невідомому жовнірові". Офіцери резерви займалися на свому зїзді також політикою. Не поминули й земельних справ. У сій справі приняли вони таку резолюцію: „Загальний зїзд офіцерів резерви польської републики по вислуханню реферату в справі прохарчування та заосмотрення армії на випадок війни взиває президію зїзду, щоби вона за посередництвом окремої делеґації до сойму і сенату представила і провела наші постуляти: 1) Польська земля під ніякими умовами не може переходити в чужі руки і ніякі закони не можуть ослабити посідання польського населення чи стати на перешкоді в набуванню землі польським офіцером і рядовим; навпаки уряд повинен прийти йому з допомогою, яка уможливила би йому її набуття. Тим більше не можна позбавити під ніякими умовинами земельної власности польського офіцера, рядового жовніра а також їх родичів. З огляду на прокормлювання армії у часі війни мусить законодавство затримати таку форму рільної господарки, яка забезпечила би нам максимальну продукцію". Резолюція дуже войовнича, так як пристало синам Марса, хоч в резерві.

МІНІСТЕР ЗАСУДЖЕНИЙ.

У Будапешті скінчився сензаційний процес проти бувш. міністра Беніцкого, обвинуваченого в образі голови держави та зраді урядових тайн. Засудили його на 3 роки вязниці, 15 міліонів мадяр. корон та втрату громадянських прав на три роки.

КИЇВСЬКИЙ МУЗЕЙ РЕВОЛЮЦІЇ.

В Київі засновано Музей Революції, в якому збираються документи і памятки революційних рухів на Україні, починаючи від XVII. століття і кінчаючи останньою революцією та дальшими фазами економічного і політичного розвитку країни.

НАСЛІДКИ ФІНАНСОВОЇ СКРУТИ.

Один з найбільших варшавських банків „Банк для Промислу і Торговлі", між власниками якого фіґурують такі фінансісти як пос. Корфанти, віцемаршалок сойму Осецкі і посол Здзеховскі припинив дня 3. с. м. цілковито всякі виплати. Перед будинком того Банку розігрувались вчора страшні сцени. Інтересованих і пощадників, що голосились по вложені туди гроші, відправляли з нічим. Уряд назначив до Банку свого комісаря. Перед будинком чути було плачі та погрози на адресу банкової господарки та її управителів. Банк здержав між иншим виплати для родин робітників-емігрантів із Франції, що слали свої гроші через нього. Кажуть, що сам уряд заанґажований у цьому банку на суму пів міліона золотих. Видно, добра була банкова господарка панів Корфантих і комп., коли жертвою її впав навіть важко зароблений гріш емігрантів.

ЗІ СТАНИСЛАВІВЩИНИ.

„Курєр Станіславовскі" інформує, що в Ланчині невідомі два осібняки вбили побережника Дмитра Чемеровського. У доконанню вбивства підозрівають Гаврила Глуздина і Василя Іваночка. — У Добротові Олекса Яцик підпалив свою власну хату. Хата згоріла разом з хатою сусіда Дмитра Яцка. Підпалача арештували і відставили до Делятина. — Палагна Янцюк із Гвозда пішла до Надвірної за орудками, оставивши малих дітий без опіки в дома. Пятилітня дівчинка Анна втопилась у потоці. — На громадського писаря в Порогах Василя Бабецького наспіло судове донесенне за надужиття урядової влади. Він побирав від платників вищі асекураційні суми як це вказувала асекураційна тарифа, але на квітах надвишок не вписував, а брав їх собі. На судовій розправі писар не признався до таких вчинків, хоч були на це докази.

ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА У ЛЬВОВІ.

В неділю, в само полудне мала місце на летничій стації на янівському оболоню летнича катастрофа. Польські офіцери капітан Рутковські і поручник Лукашевич всіли на військовий літак для відбуття пробного лету. Вже по кількох мінутах завважили, що мотор зле функціонує. Обидва офіцери рішили осісти на землю. Коли літак був віддалений два метри від землі вискочив з нього пор. Лукашевіч, а капітан Рутковскі осів на землю, при чому наслідком зудару літака з землею потовк собі небезпечно обличча, а літак на половину загнувся. Деякі частини поломились цілком а крила покривилися. Це у Польщі вже кільканайцять разів повторяються катастрофи з військовими літаками, але у Львові це перша катастрофа. Видно добрі літаки!

БАНКРОЦТВО „ТАРҐУФ ВСХОДНІХ".

Сьогорічні широко розтрублювані львівські ярмарки так звані „Тарґі Всходне" випали нужденно. Якби не виставка німецьких фірм з Горішнього Шлеску та павільон Союза Советських Републик — не булоб на що навіть подивитися, бо купувати ніхто й не спішиться.

ВІДНАЙДЕНА ДОМОВИНА.

Цими днями Лондон мав неабияку сензацію. Один міщанин у графстві Кент повідомив поліцію, що найшов на горіші в домі, який саме купив, домовину з надписом „тут лежить Чарльз Роберт Дарвін, що помер 19. квітня 1882 р. у 73 р. життя". Усім відомо, що тлінні останки славного природника лежать у лондонськім Вестмінстерськім соборі. З Лондону зїхали на село для розслідження домовини офіціяльні археольоги, поліційні урядовці та лікар. Домовина була порожна, але одночасно ствердженно, що вона є саме тою, яку Дарвін замовив собі сам ще за життя. У ній його похоронено, але по 36 годинах перенесено його з неї до англійського Пантеону. Як щезла ця перша домовина і яким робом попала на анґлійську провінцію, до звичайної хати, пролежавши там майже пів століття? — над цим саме ломлять собі всі голову.

САВІНКОВ ОЖИВ?

Польська преса інформує, що до Варшави наспіли сензаційні відомости про Савінкова. Згідно з тими поголосками Савінков зовсім не поповнив самогубства а заховався у одній місцевости на Кавказі, де приготовляє якийсь плян протипольської акції. Його індентичність мали ствердити, не зважаючи на штучно змінену поверховність, завдяки характеристичним рухам Савінкова. У звязку з Савінковим стоїть відомий його агент з часів протибольшевицької збройної кампанії Фомічев і пані Дікляс-Дієнгельова. Фомічев має бучімто в імени Савінкова ввійти у близчий контакт із польськими комуністами для спільної протипольської роботи. Цю сензаційну вістку подаємо за польською пресою з газетярського обовязку з тим застереженням, що вона видається нам малоімовірною.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ДЕННИК ПОЕТА.

При порядкуванні архива великого російського поета В. Брюсова, що недавно помер, кажуть, найшли його денник, ведений ним від наймолодших літ до дня смерти. Радянська влада найшла в цих записках дуже неприємну для неї характеристику відносин та людей, як нпр. Каменева та його жінки, завдяки яким Брюсов увійшов до комуністичної партії. У звязку з цими революціями мали закрити „Інститут ім. Брюсова".

БІСКУП І РАБІН.

В наслідок польсько-жидівської „згоди" видав оден воєвода обід, на якім були між запрошеними біскуп і рабін. Сиділи біля себе. Як подали вепрову печеню, рабін не взяв страви. Біскуп питає його підсмішкувато:

— Пан не їсть, пане рабіне?

— Ні, бо релігія мені заказує.

— Ов, шкода вас, пане рабіне, бо не знаєте, що добре!...

По скінченім обіді тай принятті рабін пращається з біскупом і каже:

— Ексцеленціє, прошу передати вашій пані найкращі бажання.

— Алеж пане, я не маю жени, бо релігія мені заказує.

— Ов, шкода вас, ексцеленціє, бо не знаєте, що добре!...

Чічерін затягає Польщу до союза з большевиками.

ХОЧЕ СТВОРИТИ ФРАНЦУСЬКО-РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ СОЮЗ.

БЕРЛІН, 28. вересня. — Телеграми з Москви і Варшави повідомляють, що російський комісар закордонних справ Григорій Чічерін поїхав у Варшаву, щоб намовити Польщу до нової політики.

Він переконує польського міністра графа Александра Скршинського, що Англія підпирає Німеччину проти Франції і Польщі і розбиває всі заходи Польщі, щоби здобути нових союзників. Длятого, каже Чічерін, Польща може числити тільки на таких союзників, яких Англія їй не відбере, себто на дотеперішнього союзника — Францію і нового — Росію.

Німецькі політики цікавляться, що з тої нової політики вийде.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ВИСТУПАЄ ДО ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ.

ЛОНДОН, 28. вересня. — Бувший премієр і провідник лібералів в англійському парляменті Давид Лойд Джордж зачав боротьбу проти великих землевласників. Він видвигнув клич повороту безробітних до хліборобства на землі, які мало-б дати їм правительство із посілостий теперішних землевласників.

Одночасно він безпощадно критикує політику консерватистів під проводом премієра Стенлія Болдвина.

Сей новий виступ Лойда Джорджа вважають заповідю його боротьби проти консерватистів, щоб користаючи з їх теперішньої політичної скрути піднести силу і повагу лібералів та евентуально при нових виборах здобути власть в державі.

Лойд Джордж має тепер 62 роки, але в політичній боротьбі проявлює тойсамий запал і енергію що було в молодших літах.

БОЛЬШЕВИКИ БУНТУЮТЬ ДО ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 27. вересня. — З достовірних жерел повідомляють, що російський большевицький уряд заохочує Туреччину до війни з Англією ізза Мосула.

Большевики вислали своїх спеціяльних агентів у Туреччину для пропаганди.

ПРО СКАСОВАННЄ НЕВІЛЬНИЦТВА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 28. вересня. — Рада Ліґи Народів приняла нині постанову про способи скасовання невільництва у цілому світі.

НАРІКАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЬШОСТИЙ.

ЖЕНЕВА, 28. вересня. — Сьогодня на Раді Ліґи Народів обговорювано жалобу Німців з околиці Мемеля (яку аліянти забрали від Німеччини і приділили Литві) на переслідування їх мови і національности литовською владою.

Рада Ліґи Народів запросила на се засіданне також представника Литви Гальванавскаса, котрий був давнійше литовським премієром, а тепер є послом в Англії.

Ґальванавскас, вислухавши скаргу Німців, зачав бити кулаком в стіл і кричав, що генеральний секретар Ліґи Народів не має права предкладати Раді протестів на кошт Ліґи. Нехай се роблять, казав, дипльоматичні представництва поодиноких держав, які можуть поінформуватись на місці і подати своїм правительствам інформації.

(Околиця Мемель з пристанню Мемель має всього 170,000 населення, переважно німецького, а решта се знімчені Литовці. Сю землю приділено Литві в лютому, 1923, із засторогою про права національних меньшостий, але там Німці в більшости, а жалуються, що не мають прав національних меньшостий).

ПРИРОДА ПОМАГАЄ РІФАМ.

ФЕЗ, столиця Марока, 28. вересня. — Вже природа зачала помагати Ріфам проти Французів та Еспанців.

Дощі зачали вже падати і спричинили повені та болота. Французькі тяґарові вози позастрягали в болотах і годі їх відтам видобути, а про наступ вже й годі говорити.

Французи ще сподіваються хвилевої погоди, але і так небаром зачнеться тут довга злива пора, яка унеможливить операції.

ПОВІНЬ В КИТАЮ.

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 28. вересня. — В околицях Шантунга вилила небувала повінь, яка затопила 15,000 квадратових миль простору.

Наслідком повені осталось 2,000,000 населения без даху над головою.

Се найбільша повінь в Китаю за останніх 38 літ.

ДОРОГА ГОРІВКА.

МОСКВА, 27. вересня. — Правительство установило нову ціну на горівку у висоті 3 доляри за кварту. Ся горівка має 50° алькоголю.

РАТУЮТЬ ЛІТАКАМИ.

ФЕЗ, столиця Марока, 27. вересня. — Кріпость Гуґанус, яку облягають Ріфи, вичерпалася з амуніції і поживи і Французи боялись, щоби не здалася.

Длятого вони посилають обляженій залозі поміч літаками. Сьогодня перевезли туди поміч французькі й американські літаки, які Ріфи сильно острілювали.

ВЕРТАЄТЬСЯ ДОМІВ.

БУЕНОС АЙРЕС, столиця Арґентини, 27. вересня. — Анґлійський престолонаслідник скінчив свою подорож по Африці і Південній Америці і вертається вже домів. Він відплив з арґентинської пристані Мар Дель Плята воєнним кораблем Ріполс.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ ПОЛЬОНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

НАРАДА БАТЬКІВ ГІМНАЗІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 6. вересня с. р., відбулась нарада батьків учениць української приватної гімназії СС. Василіянок під проводом п-ні Мих. Говиковичевої. Предметом наради був обіжник кураторії з 22. червня с. р. в справі навчання також в українських приватних гімназіях історії, географії і науки про сучасну Польщу в польській мові.

По рефераті і дискусії принято осьтакі ухвали:

а) Запротестувати проти т. зв. кресового шкільного закона з д. 31. липня, 1924, зокрема проти 7. арт. сього закона, що впроваджує в українських приватних середніх школах навчання історії, географії і науку про сучасну Польщу в польській мові.

б) Запротестувати проти обіжника кураторії льв. шк. окр. з 22. червня, 1925, яким проти принципів здорової педагогіки заведено вже в біжучому шкільному році в українській приватній гімназії СС. Василіянок у всіх клясах (від I—VIII, вкл.) навчання названих предметів виключно в польській мові.

в) Президія зборів і вибрана делєґація передасть повисші протести і домагання привернення дотеперішнього стану навчання в українській приватній гімназії СС. Василіянок: дирекції гімназії, кураторії, президії ради міністрів і міністрові освіти та вишле збірний протест усіх батьків учениць гімназії СС. Василіянок за границю.

г) Повідомить усіх батьків учениць гімназії СС. Василіянок про дальший хід боротьби проти повисшого зарядження шкільних властий.

ЗАХІДНА УКРАЇНА І ЛІҐА НАРОДІВ

Старокраєві газети повідомляють:

Українська Парляментарна Репрезентація вислала до Ліґи Народів просторий меморіял, в якому докладно зясовує положення українського народу під Польщею. Передівсім звернено в тому меморіялі увагу на земельну політику польського уряду супроти українського народу, на шкільні закони і розпорядки на послідовне польщення українських шкіл та на відносини в польських тюрмах.

Український соймовий клюб висилає до Женеви окрему делєґацію для освідомлення делєґатів Збору Ліґи Народів про дійсний стан на українських землях під Польщею.

Меморіял української парляментарної репрезентації, виготовлений в порозумінню з управами політичних партій, містить богато матеріялу про польську руїнницьку господарку на українських землях.

До Женеви прибули також делєґати Української Національної Ради, др. Р. Перфецький і А. Петрушевич, які теж вручили делєґаціям всіх держав меморіял про положення українського народу під Польщею.

РОБІТНИКИ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ

Для противаги протисовєтській пропаґанді орґанізує совєтський уряд по всіх західно-европейських державах так звані робітничі делєґації, які обвозить по цілій совєтській унії. Недавно обїздила совєтську унію делєґація німецьких робітників і селян. Між ними був теж бувший ґенерал Шейнах, який з пруського ґенерала перемінився на „селянина". Ся делєґація вернулася вже до Німеччини і здавала звіт із своєї поїздки на великому вічу берлінського робітництва. Члени делєґації не дуже захоплені тим, що бачили. Правда, вони потвердили, що большевики теж люди, що почерез цілий не їдять, але з жалем робітник з фабрики Крупа Овенгаґен сказав: „Соціялізму ми в совєтській унії не найшли. Там панує державний капіталізм і НЕП тронки".

Ґенерал „селянин" Шейнах був захоплений виглядом Троцького і красноармійців.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС В МАРСИЛІЇ ПРО ПРАВО САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ

Конґрес соціялістичного інтернаціоналу в Марсилії ухвалив між іншими ось яку резолюцію: „Соціялістичний Робітничий Інтернаціонал вимагає права самоозначення для всіх народів, яких мирові договори від 1918 року та рішення Ради Амбасадорів віддали під чужинецьке панованнє. Такогосамого права домагається Конґрес для тих народів Совєтського Союза, котрі в часі революції осягнули були державну само[illegible] Грузія, Україна й інші".

ЗАВДАННЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Неграмотність нашого народа спричинила вікова неволя, яка давила нас століттями не тільки економічно, але й духово. Та правдою однаке буде й те, що наше поневолення є знова в великій мірі наслідком нашої неграмотности. Бо оскільки ходить о наше національне освідомлення то наш нарід становив до світової війни щонайменше 95 % неграмотних, а навіть ті, що кінчили школи, не винесли з неї нічого такого, що вязалоби їх серце і ум з своїм народом. Державна школа була нам по духови і своїм призначенню чужа. В її завданню не лежало виховання характерних українських громадян, які повинні своє знзиння вжити для добра українського народа, але зміряло до якоїсь чужої нашому серцю цілі, яка вязалася з вірністю цісарській династії. Молоду душу дитини заряня паралізовано, вона й оставала з малими виїмками скривленою через ціле життя.

Тому лихови старалася зарадити в Галичині Рідна Школа. Її діяльність це каплина в галицько-українськім морі, але й та каплина мае для нас особливе значіння, особливо тепер, коли насильно польонізують всі наші державні школи. Вона одна може ще виховати тепер молоде покоління так як того вимагає національний інтерес. А той інтерес великий, обіймає цілу нашу минувшину до нашої недавньої геройської боротьби включно, вчить нас розуміти теперішне положення та пізнати найблисше майбутнє, яке то лежить якраз в руках тої молоді, що її виховуємо. Ми маємо викорінити з неї ту всю погань, яку носимо в собі як спадщину по тих школах, в яких ми самі виховувалися, а яка й в них може легко вкорінитися. А теперішна система польської шкільної політики якраз спрямована до цего, щоби на далі паралізувати нашу душу, щоби ми зістали надалі інертною масою, щоби ми щонайвисше животіли, а не жили.

Бо поминувши наш революційний взрив при спробі відбудови нашої державности, все наше минуле і теперішне життя є тільки животінням. Ми не посуваємося вперед, а це тому, що ми не були виховані до вільного, самостійного життя. Ніхто нас не навчив розуміння виконування примітивних громадянських обовязків, без яких виконання не мислимий поступ нації, не то добуття самостійности, себто державної незавимости. А того вчиться людина вже на шкільній лавці, в примітивний спосіб, але вчиться, як що тільки є кому вчити. І тому слушно підноситъ др. Остап Грицай в своїй статті „До науки", що „коли в нас на 100 душ ще завше 99 не передплачує своєї газети, не дає роками ні сотика на національні ціли, не слухає ніякого прилюдного поклику, не працює в ніякий спосіб для народа, а за те, або гние в сонливих гараздах чисто особистого життя, або задивляється в панську пику так спокійно пережовує панський овес при панськім жолобі — то се тільки наслідок того, що ніяка Рідна Школа не навчила їх розуміти й оцінити великанську вагу карної одиниці для загалу". Бракови відповідного виховання наших характерів треба приписати це, що „в нас від найвисшого героїзму до ганебної немочі, від огнистої активности до соромного отупіння, від евангельського правдолюбства до страшного хитрунства — все тільки оден невеличкий крок".

Рідна Школа мусить нас переробити, вірнійше: щойно зробити з нас правдивих людий-громадян. Не зробить того й найкраща польська школа, бо її завданням виховувати добрих польських патріотів, не зробить і ніяка друга школа, а тільки своя рідна, яка одна повинна знати спосіб як дійти до нашої душі.

Коли в школі будучність наша, то ми мусимо ту школу опанувати і всіми силами її поперти. В першій мірі в краю, а дальше й в Америці. Бо коли злегковажимо ту справу тут, то ще самі доживемо того, що не буде тут для кого видавати української книжки ні української газети, бо не буде кому читати. Молоде покоління не буде вміти ні говорити ні читати по українськи, це ясне як на долоні.

Тому горнімся до науки, але пильнуймо своєї щколи, бо Рідна Школа не тільки дає науку, але виконує ще друге дуже важне завдання, а саме піддержує українського духа, а того не дасть дитині ніяка інша школа.

Коли хочемо бачити наш нарід вільним, великим, славним і державним, підпираймо Рідну Школу в старім краю, коли хочемо тут в Америці мати дійсну радість і потіху з своїх власних дітей, коли хочемо їх задержати при українстві хоч в першім поколінню, коли хочемо чути з їх уст нашу рідну мову— не забуваймо на Рідну Школу й в Америці. В противному разі доживемо до того, що коли волос наш збілие, а очі ослабнуть, не буде нам кому прочитати ні української газети ні навіть **листа з рідного краю.**

КРИК РОЗПУКИ.

Білоруський посол Єремич вислав до маршалка польського сойму ось якого листа:

„Не маючи можливости звернутися до уряду дорогою інтерпеляції чи наглого внесення, звертаюсь до Вас в ось якій справі: Перед місяцем одержав я відомість, що в пружанському повіті на Поліссі арештовано 200 осіб під замітом приналежности до комуністичної партії. Арештованих скатовано в нелюдський спосіб в льокалі політичної поліції. Звернувся я отже до старости в Пружанах, і не входячи в причини арештів, повідомив його про сам факт побиття. Староста заперечив його.

Перед кількома днями мене знову заалярмовано вісткою, що в домівці політичної поліції в Пружанах не занехано катування арештованих, але навпаки: це катування прибрало просто ганебні форми. На колінах зі сльозами в очах прохали мене кревняки арештованих, щоби ратувати їх батьків, мужів, синів і т. д. та показували мені скровавлене білля арештованих.

З тими арештованими поліція поводилася таким чином: Вязала їм руки й ноги, згинала в каблук, руки й ноги привязувала до патика. На голову закидано зняте з них одіння і потім начиналось катування. Бито їх гумами по пятах, колено шпильками в ядра, обливано водою і т. п. Скатованих передержувано по кілька днів в стайні. Коли рідня арештованих хотіла надати поручений лист до мене, пошта відмовилась приняти цього листа".

Дальше посол Єремич подає назвиска скатуваних. Між ними находиться 63-літня жінка Катерина Старбуняк, котра була секретаркою білоруського клюбу.

Єремич просить маршалка о інтервенцію.

ЗОЛОТА КНИГА

Ювилейної Кампанії Українського Н. Союза

ЧИСЛО ЗОРГАНІЗОВАНИХ І ПРИНЯТИХ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ДІТИЙ В МІСЯЦЯХ: ЖОВТНИ, ПАДОЛИСТІ І ГРУДНИ 1924 Р. І В СІЧНИ, ЛЮТІМ І МАРТІ 1925 РОКУ.

ВИКАЗ ПРИНЯТИХ ЧЛЕНІВ ПОВНОЛІТНИХ І ДІТИЙ:

Число Відділу	Принято повнолітніх кандидатів в часі кампанії, то є від 1-го жовтня до 31-го грудня 1924 р.	Принято повнолітніх в часі продовження кампанії, то є від 1-го січня до 31-го марта 1925 року.	Разом повнолітних	Принято дітий членів в часі кампанії, то є від 1-го жовтня до 31-го грудня 1924 року.	Принято дітий членів в часі продовження кампанії, то є від 1-го січня до 31-го марта 1925 року.	Разом дітий.	ВСІХ РАЗОМ.
1	1	4	5	7	3	10	15
2	1	5	6	5	7	12	18
3	3	1	4	1	9	10	14
4	1	1	2	—	2	2	4
5	13	1	14	1	—	1	15
6	—	1	1	—	1	1	2
7	17	9	26	7	7	14	40
8	11	6	17	4	6	10	27
9	4	1	5	2	5	7	12
10	—	2	2	9	—	9	11
11	1	—	1	—	—	—	1
12	—	—	—	—	—	—	—
13	—	—	—	—	—	—	—
14	16	10	26	—	5	5	31
15	1	—	1	—	3	3	4
16	1	—	1	—	—	—	1
17	1	—	1	—	—	—	1
18	—	—	—	3	1	4	4
19	—	—	—	—	—	—	—
20	11	—	11	4	1	5	16
21	3	1	4	20	—	20	24
22	1	4	5	1	—	1	6
23	1	—	1	1	1	2	3
24	2	2	4	2	4	6	10
25	3	3	6	—	1	1	7
26	3	—	3	—	4	4	7
27	4	—	4	3	—	3	7
28	2	22	24	7	13	20	44
29	6	5	11	4	5	9	20
30	4	6	10	—	3	3	13
31	11	8	19	3	8	11	30
32	—	1	1	—	—	—	1
33	8	—	8	—	—	—	8
34	1	—	1	7	—	7	8
35	—	—	—	—	—	—	—
36	10	9	19	—	—	—	19
37	7	2	9	—	—	—	9
38	2	5	7	—	2	2	9
39	5	—	5	—	—	—	5
40	—	—	—	—	—	—	—
41	—	—	—	—	—	—	—
42	5	1	6	2	—	2	8
43	1	2	3	—	—	—	3
44	8	—	14	6	5	11	25
45	7	2	9	2	2	4	13
46	5	1	6	—	—	—	6
47	3	4	7	—	1	1	8
48	—	1	1	—	—	—	1
49	4	—	4	—	—	—	4
50	5	1	6	6	3	9	15
51	—	2	2	—	—	—	2
52	—	2	2	—	—	—	2
53	—	—	—	1	—	1	1
54	—	2	2	—	—	—	2
55	—	3	3	—	3	3	6
56	8	1	9	—	48	48	57
57	6	7	13	4	—	4	17
58	2	3	5	—	4	4	9
59	9	10	19	21	7	28	47
60	—	—	—	—	—	—	—
61	2	—	2	—	—	—	2
62	1	—	1	—	—	—	1
63	1	3	4	—	7	7	11
64	5	2	7	2	6	8	15
65	23	18	41	10	15	25	66
66	2	—	2	1	—	1	3
67	1	3	4	10	2	12	16
68	—	—	—	3	—	3	3
69	2	—	2	3	3	6	8
70	6	6	12	6	10	16	28
71	—	—	—	—	—	—	—
72	1	7	8	3	1	4	12
73	5	4	9	—	5	5	14
74	8	3	11	2	6	8	19
75	1	6	7	2	8	10	17
76	7	9	16	11	1	12	28
77	5	—	5	14	—	14	19
78	—	2	2	—	—	—	2
79	—	—	—	—	—	—	—
80	12	—	12	5	1	6	18
81	1	3	4	—	1	1	5
82	1	—	1	1	2	3	4
83	1	3	4	2	2	4	8
84	2	1	3	—	—	—	3
85	7	8	15	3	2	5	20
86	9	4	13	—	6	6	19
87	4	2	6	1	1	2	8
88	—	—	—	4	—	4	4
89	—	—	—	—	—	—	—
90	9	1	10	1	7	8	18
91	5	1	6	2	9	11	17
92	—	—	—	—	—	—	—
93	3	—	3	4	—	4	7
94	19	11	30	2	—	2	32
95	1	—	1	2	1	3	4
96	7	3	10	8	4	12	22
97	—	—	—	—	—	—	—
98	6	5	11	2	4	6	17
99	3	6	9	—	3	3	12
100	8	—	8	3	—	3	11
101	—	1	1	—	—	—	1
102	3	13	16	3	1	4	20
103	3	1	4	3	—	3	7
104	4	1	5	2	2	4	9
105	11	8	19	—	4	4	23
106	2	2	4	—	—	—	4
107	5	—	5	8	4	12	17
108	3	8	11	—	1	1	12
109	—	—	—	5	—	5	5
110	6	2	8	—	—	—	8
111	1	5	6	—	—	—	6
112	1	4	5	—	—	—	5
113	2	6	8	—	—	—	8
114	—	8	8	8	2	10	18
115	—	3	3	—	1	1	4
116	2	3	5	3	3	6	11
117	2	—	2	—	—	—	2
118	2	—	2	7	—	7	9
119	—	2	2	—	—	—	2
120	3	—	3	—	3	3	6
121	1	5	6	2	2	4	10
122	11	1	12	—	—	—	12
123	7	5	12	2	5	7	19
124	3	2	5	2	—	2	7
125	—	—	—	—	—	—	—
126	1	3	4	—	—	—	4
127	3	—	3	19	3	22	25
128	4	1	5	—	1	1	6
129	—	2	2	—	—	—	2
130	2	4	6	1	4	5	11
131	1	1	2	—	—	—	2
132	—	3	3	1	—	1	4
133	4	2	6	7	1	8	14
134	2	1	3	—	—	—	3
135	1	1	2	3	1	4	6
136	6	2	8	4	—	4	12
137	14	3	17	4	6	10	27
138	—	1	1	—	—	—	1
139	1	—	1	7	—	7	8
140	2	3	5	—	—	—	5
141	1	—	—	—	—	—	1
141	3	1	4	6	1	7	11
143	4	—	4	—	—	—	4
144	—	—	—	10	—	10	10
145	1	—	1	—	—	—	1
146	1	8	9	—	1	1	10
147	41	6	47	14	18	32	79
148	—	—	—	—	—	—	—
149	4	—	4	1	—	1	5
150	5	—	5	—	—	—	5
151	3	1	4	—	—	—	4
152	5	2	7	—	—	—	7
153	—	—	—	—	—	—	—
154	—	1	1	—	—	—	1
155	14	8	22	7	7	14	36
156	8	1	9	6	—	6	15
157	2	1	3	—	—	—	3
158	4	4	8	—	2	2	10
159	3	1	4	1	1	2	6
160	3	1	4	—	—	—	4
161	4	3	7	—	1	1	8
162	1	—	1	5	—	5	6
163	8	1	9	6	1	7	16
164	1	2	3	3	2	5	8
165	—	—	—	—	—	—	—
166	—	—	—	—	—	—	—
167	1	2	3	—	—	—	3
168	7	2	9	—	—	—	9
169	—	5	5	—	—	—	5
170	2	3	5	3	—	3	8
171	—	1	1	—	—	—	1
172	4	1	5	—	—	—	5
173	—	—	—	—	—	—	—
174	1	—	1	9	—	9	10
175	—	1	1	3	—	3	4
176	2	—	2	—	—	—	2
177	1	7	8	—	4	4	12
178	—	—	—	—	—	—	—
179	10	6	16	9	1	10	26
180	—	—	—	—	—	—	—
181	4	4	8	1	—	1	9
182	13	1	14	4	2	6	20
183	9	—	9	—	—	—	9
184	—	—	—	—	—	—	—
185	4	—	4	—	—	—	4
186	—	—	—	—	—	—	—
187	1	—	1	—	—	—	1
188	2	1	3	—	—	—	3
189	—	4	4	—	—	—	4
190	2	—	2	—	—	—	2
191	—	10	10	—	—	—	10
192	1	2	3	—	3	3	6
193	1	2	3	3	—	3	6
194	1	1	2	—	—	—	2
195	—	1	1	—	—	—	1
196	—	2	2	—	—	—	2
197	1	—	1	—	—	—	1
198	—	5	5	—	—	—	5
199	—	—	—	—	—	—	—
200	5	—	5	2	—	2	7
201	8	1	9	15	—	15	24
202	—	1	1	—	—	—	1
203	4	—	4	6	1	7	11
205	—	3	3	6	3	9	12
206	12	6	18	9	3	12	30
207	1	2	3	—	2	2	5
208	—	2	2	—	—	—	2
209	2	6	8	—	21	21	29
210	6	—	6	3	—	3	9
211	12	—	12	6	—	6	18
212	5	1	6	—	—	—	6
213	8	6	14	3	1	4	18
214	—	4	4	—	5	5	9
215	—	—	—	—	—	—	—
216	12	3	15	—	—	—	15
217	27	10	37	14	13	27	64
218	10	7	17	4	9	13	30
219	—	—	—	—	—	—	—
220	4	—	4	1	2	3	7
221	4	7	11	1	4	5	16
222	9	—	9	—	—	—	9
223	—	5	5	1	11	12	17
224	—	—	—	7	—	7	7
225	2	—	2	—	—	—	2
226	—	—	—	—	—	—	—
227	—	—	—	4	—	4	4
228	2	—	2	—	—	—	2
229	9	7	16	8	1	9	25
230	12	5	17	14	—	14	31
231	3	—	3	—	—	—	3
232	3	1	4	4	—	4	8
233	—	—	—	—	—	—	—
234	2	1	3	—	4	4	7
235	—	2	2	15	2	17	19

Число Відділу	Принято повнолітних кандидатів в часі кампанії, то є від 1-го жовтня до 31-го грудня 1924 р.	Принято повнолітних кандидатів в часі продовження кампанії, то є від 1-го січня до 31-го марта 1925 року.	Разом повнолітних	Принято дітий членів в часі кампанії, то є від 1-го жовтня до 31-го грудня 1924 року.	Принято дітий членів в часі продовження кампанії, то є від 1-го січня до 31-го марта 1925 року.	Разом дітий.	ВСІХ РАЗОМ.
236	7	5	12	—	—	—	12
237	6	4	10	1	—	1	11
238	5	3	8	3	—	3	11
239	7	11	18	5	7	12	30
240	—	—	—	—	—	—	—
241	3	6	9	2	7	9	18
242	7	6	13	2	4	6	19
243	18	5	23	1	9	10	33
244	—	—	—	—	—	—	—
245	—	1	1	—	—	—	1
246	—	1	1	—	5	5	6
247	6	3	9	7	2	9	18
248	5	1	6	—	—	—	6
249	1	—	1	—	—	—	1
250	—	—	—	—	—	—	—
251	6	7	13	—	6	6	19
252	—	2	2	—	3	3	5
253	8	1	9	—	—	—	9
254	4	—	4	—	—	—	4
255	1	—	1	—	—	—	1
256	1	2	3	—	—	—	3
257	—	—	—	—	—	—	—
258	—	—	—	—	—	—	—
259	12	5	17	10	2	12	29
260	—	2	2	—	—	—	2
261	2	—	2	1	—	1	3
262	1	—	1	—	—	—	1
263	4	1	5	—	2	2	7
264	—	—	—	—	—	—	—
265	1	—	1	7	—	7	8
266	8	4	12	—	—	—	12
267	—	3	3	2	1	3	6
268	—	1	1	—	—	—	1
269	5	1	6	—	—	—	6
270	—	—	—	4	—	4	4
271	2	1	3	—	—	—	3
272	1	1	2	—	—	—	2
273	—	—	—	—	—	—	—
274	3	7	10	—	1	1	11
275	2	3	5	—	1	1	6
276	15	5	20	5	6	11	31
277	6	2	8	—	—	—	8
278	1	2	3	—	—	—	3
279	—	—	—	—	—	—	—
280	7	5	12	—	—	—	12
281	—	—	—	—	—	—	—
282	9	3	12	2	—	2	14
283	3	1	4	—	1	1	5
284	—	1	1	—	—	—	1
285	—	4	4	—	—	—	4
286	—	2	2	—	—	—	2
287	1	1	2	—	—	—	2
288	10	4	14	8	1	9	23
289	—	2	2	1	4	5	7
290	1	—	1	—	—	—	1
291	—	—	—	—	—	—	—
292	5	10	15	7	3	10	25
293	1	—	1	2	—	2	3
294	4	1	5	—	5	5	10
295	5	—	5	3	—	3	8
296	3	16	19	—	—	—	19
297	2	3	5	—	6	6	11
298	—	3	3	—	1	1	4
299	25	3	28	9	1	10	38
300	5	3	8	—	1	1	9
301	6	1	1	—	2	2	9
302	—	2	2	—	—	—	2
303	1	3	4	—	—	—	4
304	—	—	—	—	—	—	—
305	—	6	6	7	2	9	15
306	4	—	4	—	—	—	4
307	2	2	4	3	1	4	8
308	3	1	4	3	2	5	9
309	9	2	11	3	—	3	14
310	2	3	5	1	2	3	8
311	3	1	4	—	—	—	4
312	—	3	3	—	5	5	8
313	4	—	4	4	—	4	8
314	—	1	1	—	—	—	1
315	—	—	—	—	—	—	—
316	20	6	26	9	2	11	37
317	2	—	2	3	4	7	9
318	9	2	11	14	3	17	28
319	7	1	8	—	—	—	8
320	9	6	15	8	4	12	27
321	3	3	6	12	—	12	18
322	8	12	20	—	—	—	20
323	4	1	5	1	—	1	6
324	11	7	18	3	3	6	24
325	—	3	3	—	—	—	3
326	10	4	14	2	1	3	17
327	6	11	17	—	—	—	17
328	6	4	10	—	2	2	12
320	—	11	11	—	—	—	11
330	5	—	5	—	—	—	5
332	2	1	3	—	4	4	7
336	12	—	12	8	3	11	23
338	8	6	14	—	8	8	22
339	1	1	2	2	—	2	4
341	2	—	2	1	—	1	3
342	5	1	6	—	—	—	6
344	—	4	4	—	—	—	4
347	16	—	16	5	—	5	21
350	6	2	2	—	3	3	11
351	1	—	1	—	—	—	1
354	1	1	2	—	—	—	2
355	3	2	5	—	2	2	7
357	—	—	—	—	3	—	3
363	7	1	8	22	2	24	32
364	8	13	21	—	10	10	31
365	5	4	9	8	5	13	22
367	8	22	30	5	5	5	35
369	11	4	15	1	5	6	21
370	21	6	27	1	4	5	32
371	4	1	5	4	1	5	10
379	—	—	—	—	1	1	1
380	—	1	1	1	2	3	4
381	2	7	9	—	—	—	9
384	2	—	2	5	1	6	8
385	43	9	52	14	13	27	79
388	11	1	12	5	2	7	19
392	1	—	1	—	—	—	1
393	—	—	—	—	—	—	—
396	—	—	—	1	3	4	4
400	—	—	—	—	—	—	—
401	3	—	3	—	5	5	8
402	—	—	—	—	—	—	—
	1279	818	2097	702	549	1251	3343

УВАГА: Урядники і члени У. Н. Союза, інтересовані в ювилейній кампанії, зволять повисший виказ витяти і задержати для власної контролі, бо після нього будуть проголошені відзначення і признання нагород.

Так як не всі зорганізовані бувають принимані і в ювилейній кампанії трафлялися відмовлення приняття зорганізованих, звертається увагу, що повисший виказ виказує тільки „принятих" і тільки за таких будуть признання і нагороди.

Дехто з інтересованих, як слідно з надісланих посвідок приписує собі кредит також за вписані діти, нераз включаючи зорганізованих ще перед кампанією і опісля, тому пригадуєся, що спеціяльні нагороди були призначені тільки за зорганізованих і принятих повнолітних кандидатів і тільки точно в часі кампанії і її продовження, то є в жовтни, падолисті і грудни 1924 р. і в січни, лютім і марті 1925 р.

ПЕРША НАГОРОДА ЗА ЗОРГАНІЗОВАННЄ 50 НОВИХ ЧЛЕНІВ:

Відділ 385-тий 52 повнолітних і 27 дітий — разом 79. Відділом тим є Товариство „Запорожська Січ" в Мінеаполіс, Міннесота. Зорганізоване 29. марта 1914 р. Першими урядниками були: Яків Ґрубрин, предсідатель; Сильвестер Стібяк, серкетар, і Михайло Гумин, касієр. З членів-основателів нема вже нікого, хоч е старші члени котрі однак прийшли з переступними листами. Днесь сей відділ має 146 повнолітних і 106 дітий, разом 252 всіх обезпечених, яким управляє слідуючий уряд: Йосиф Ґреськів предсідатель, Микола Бойко секретар і Петро Бутрин касієр.

В Ювилейній Кампанії єднаннем нових членів сей відділ здобув найвисше відзначення за зорганізованнє **найбільше** нових членів.

Зорганізували як слідує: Микола Бойко 32-ох повнолітних і 27-ро дітий; Микола Ґрубрин 4-ох; Параскевія Бойко 3-ох; Петро Чучман 2-ох; Петро Бутрин 2-ох; Йосиф Ґреськів 2-ох; Лука Харчишин 2-ох; Іван Сьміґановський 1-го; Іван Лозовський 1-го; Олекса Пилатюк 1-го; Теодор Кохан 1-го; і Стефан Коцюба 1-го.

Повисша фотографія представляє часть ґрупи орґанізаторів відділу 385, заслужених в Ювилейній Кампанії як слідує:

(Долішний ряд з ліва на право): **Петро Бутрин**, касієр, 2-ох. **Микола Бойко**, секретар, род. з Убиня, Камінка Стр., Галичина; зорганізував 32-ох.

(Горішний ряд, з ліва на право): Лука Харчишин 2-ох, Параскевія Бойко, жена секретаря, 3-ох, і Іван Шміґановський 1-го.

Округла фотографія (надіслана осібно) представляє Миколу Ґрубрина.

Микола Ґрубрин, був. член в. 385, род. з Тернополя в Галичині. Зорґанізував 4-ох.

НА ДРУГІМ МІСЦИ поставив себе відділ 147-мий, зорґанізувавши 47 повнолітних членів і 32 дітий — разом 79.

Сим відділом є Братство св. Михаїла в Алентавн, Па. Се є старий відділ ще з перед реформи. Першим предсідателем був Петро Вахно, а секретарем Дмитро Клеман. Відділ сей відзначався тим, що неперебирає часто урядниками, які через довшу практику красше його ведуть. В склад теперішного уряду входять: Стефан Салаш, як предсідатель; Василь Ракочий, як касієр; і Іван Заяць, як секретар, котрий вже пятий рік з ряду стало і взірцево секретарює. На 16-тій Конвенції У. Н. Союза, яка відбулася 6—11. квітня 1925 р. в Рачестер, Н. Й., заступав сей відділ його предсідатель Стефан Салаш.

До зорганізовання 47 повнолітних членів в часі Ювилейної Кампанії У. Н. Союза причинились слідуючі урядники і члени сего відділу: Стефан Салаш, родом з Завидович, пов. Городок Ягайлонський, Галичина — 20 нових членів; Іван Заяць, род. з Чернихова, пов. Тернопіль, Галичина — 9 нових членів; Стефан Мельничук, род. з Загучавого, пов. Ліско, Гал. — 9 нових членів; Іван Онишканич 2-ох; Федьо Мицьо 2-ох; Стефан Сідловський 1-го; Олена Пейко 1-го; Теодор Лось 1-го; Анастазія Грабовинська 1-го і Анна Бобеляк 1-го. Кромі того в тім відділі в часі Ювилейної Кампанії вписано 32 дітий.

Як нагороду для 10-ох орґанізаторів висилаєся до того відділу 10 Ювилейних Грамот і три Ювилейні Відзнаки, для тих, що зорґанізували 3 або більше нових членів. (Фотоґрафії не прислали).

ТРЕТЕ МІСЦЕ за найбільше зорґанізованих нових членів в часі Ювилейної Кампанії належиться відділови 65-тому, за зорґанізованнє 41 повнолітних членів і 25 дітий. Тим відділом є Братство св. Володимира в Елізабет, Н. Дж., зорґанізоване в 1902. р. З першу се був місцевий відділ ч. 65, якого виключною цілию була посмертна запомога родинам членів і щойно в вересни 1907 р. перемінився в запомогове товариство на случай слабости членів, приймаючи назву Братства св. Володимира Великого. З членів орґанізаторів осталися до тепер в тім відділі: Демко Ґоч і Михайло Процак з 1902 р. За цілий майже час істновання сего відділу діловодчиком і провідником займаючи ріжні уряди, по більшій части секретаря або предсідателя до переміну, єсть Василь Левчик, головний касієр У. Н. Союза. Орґанізованнє нових членів в часі Ювилейної Кампанії сей відділ поручив з допомогою інших членів і урядників одному з старших і досвідчених членів, котрим є:

Михайло Заканич,
род. з Завадівки, пов. Сянік, Галичина. До У. Н. Союза приступив в 24. році життя, дня 3-го грудня 1905 р. В часі Ювилейної Кампанії У. Н. Союза зорґанізував 41 нових членів.

(Дальше буде)

ОРҐАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ВСТУПАЙТЕ І ДРУГИХ ЄДНАЙТЕ ДО У. Н. СОЮЗА.

ІВАН ФРАНКО.

А ЩАСТЯ ВСІХ ПРИЙДЕ ПО НАШИХ АЖ КІСТКАХ.

І всі ми вірили, що своїми руками
Розібємо скалу, що роздробимо ґраніт;
Що кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець, і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.

І знали ми, що там далеко десь у світі,
Який ми кинули для праці, поту й пут,
За нами сльози ллють мами, жінки і діти,
Що други й недруги гнівнії та сердиті
І нас, і намір наш, і діло те клянуть.

Ми знали це, і в нас нераз душа боліла
І серце рвалося і груди жаль стискав;
Та сльози, ані жаль, ні біль пекучий тіла,
Ані прокляття нас не відтягли від діла,
І молота ніхто із рук не випускав.

Оттак ми всі йдемо в одну громаду скуті
Святою думкою, а молоти в руках.
Нехай прокляті ми і світом забуті!
Ми ломимо скалу, рівнаєм правді путі,
А щастя всіх прийде по наших аж кістках!

(„Каменярі").

ЛІСОВА ГОСПОДАРКА НА ВОЛИНІ.

В котрий бік від Луцька не поїхатиб, то всюди по полю видніють то самітні окремі дуби, то дикі груші чи кислиці — одинокі мовчазні свідки недавного лісового богацтва околиці. Запитаний селянин, чи давно тут ріс ліс, похитає тільки головою; гай, гай, каже, я ще сам вивозив з відсіля плаксони, пороги, клепки, — тут всюди був ліс без краю...; а який ліс... — А тепер навкруги чисте поле. Колись не шанували ліса, війна знищила його до краю.

Щоби мати хоч приблизний образ того, як безпощадно винищується ліс, наводимо тут замітки одного лісничого про лісову господарку в селі Лаврові, луцького повіту:

„Підчас вирубки одної ділянки в урочищу „Жабочник", (площа біля 100 десятин) вирубано поза забороненими лініями більше як 300 найкращих дубів на вибір по всьому лісі на плаксони, клепки й пороги і продано за границю".

„В урочищу „Здіслав" (площа більше 200 десятин) замісць вирубки (в культурних цілях), згідно з лісовим пляном, сухостоїв і порохнавих дубів, вирубано на вибір по всьому лісі більш 500 найкращих, матеріяльних, здорових дубів і вивезено за границю. Тамже начато недавно поголовну вирубку ділянки кількадесять десятин".

„В уроч. „Дуброва" (площа більш 100 дес.) рубається на вибір дуби по всьому лісі".

„Після лісового пляну з 1922 р. власник мусить на протязі 10 літ засадити кожного року по 35 десятин молодого ліса. Досі ніхто й не начинав ніякої посадки. Ніяких шкілок нема. В 1924 році заведено наспіх без ніякої системи, в найпримітивнійший спосіб, 2 шкілки й кинено в них трохи жолуддя й сосни для ока, на випадок, колиб зїхала яка комісія. В шкілках виросли будяки".

„По всіх лаврівських лісах, не виключаючи молодняків, пасеться худоба й коні, за що бідні люди круглий рік мусять панови відробляти в полю".

„Літом 1924 року приїхала до Лаврова якась лісова комісія для огляду лісів. Заїхали собі пани до двора, погуляли як слід, проїхались по лісі (мабуть, аби перевітритись) і поїхали. А ліс далі пливе за границю".

Отак господарують у Польщі. Держава зі свого боку, а всякі пани й підпанки та управляючі й собі рвуть, що й де можуть — рубають, вивозять. Дерево пливе за границю, гроші до панських кишень, а біда — під бідні селянські стріхи.

ПОЧАТОК БАҐНЕТА.

В 1641. році, як баскійським селянам скінчилася була муніція, прийшли на думку, поприкріплювати до рушниць ножі. І Баски побідили. Ця побіда викликала переворот у военній штуці в Европі. Так повстав баґнет, що перший раз заблестів у Франції в 1670. році. Ужили тоді баґнета в війні жовніри полку королівських фузилірів. У роках 1674 і 1675 зоружено йшли полки баґнетами. Драґони одержали баґнет 1676, а ґренадієри 1678 року. Перший наступ на баґнети, записаний в історії, був 1708. року в бою біля Шпаєр у рейрській баварії.

ТАНКИ ЗАОСМОТРЮЮТЬ ЛОНДОН У МОЛОКО.

Щоби доставити точно і як найчистійше молоко мешканцям Лондону, ужили для того відділ 500 молочних танків, великих автомобілів, із яких кождий може вмістити 50 до 60 гектолітрів молока у склянній переносній ванні. Користь із того така, що молоко збирається в танки у сельських молочних централях і не переливаючи доставляють купцевѝ

„ХОТЬ КІЛОК ТЕШИ ІМ НА ГОЛОВІ".

Московські ґазети, а зокрема нюйорські не хочуть й досі анати про те, що істнує український нарід, чи який инший на теренах бувшої Росії. Тому про всіх окремих людий не московських, коли вони чим відзначилися гарним, цікавим, поважним завсіди пишуть „русскій", а коли хто зробив який злочин, то тільки вишукують, чи не можна йому причепити ярлика якогонебудь інородця.

Ось і тепер 21-го вересня в ґазетах „Новое Русское Слово" і „Рассвет" появилось одно і те-ж повідомлення про се, що „Русскій ізобрел аероплан-пароход". Себто Москаль вигадав аероплян-пароплав. „Рассвет" пише лише „русскій Де Гасенко" і т. д., а „Новое Русское Слово" пише ще й „Граф Де Гасенко, украінскій посол у Швайцаріі".

Отже пан Гасенко дійсно був українським послом але не у Швайцарії, а в Румунії і є не „ґраф де Гасенко", а звичайний смертний Гасенко Юрко, Українець не тільки з роду, але і свідомий, і свідомість та прийшла до нього не з марта 1917 року, коли редактори „Нового Русского Слова" і „Рассвета" довідалися, що істнує не тільки „Русскій", але й „Українець", „Білорос", та инші Славяни.

Не раз хотілось написати по адресам тих ґазет, що „крути та не перекручуй", але думка, що „хоч кілок теши йому на голові" спиняла завсіди, але тепер мушу цю замітку написати, хочби з дружнього обовязку до свого друга Ю. Гасенка, який сам, не бачивши тутешніх ґазет, не зможе спростувати їх „помилки", яка для нього рівнозначна образі.

Петро Чулий.

НОВИЙ ЗБІРНИК ЕЛЄКТРИЧНОЇ ЕНЕРҐІЇ.

Депеша з Ленінґраду з 10. вересня подає, що А. Ф. Йоффе з російської Академії Наук, зробив велике наукове відкриття з поля електрики, яке може мати революційний вплив на промисл. Йоффе каже, що по пробах у своїй лябораторії він витворив величезну концентрацію електричної енерґії в дуже малім предметі. Зроблений ним збірник, насичений електричною енерґією „вистарчає, аби автомобілевий мотор міг працювати десять днів". Збірник є такий малий, що можна його сховати в кишеню камізельки.

Йоффе каже дальше, що його спроби вказують на можливість ще більшої концентрації електричної енерґії. Можливо, що вкороткі сей винахід можна буде уживати в промислі на ширшу скалю.

БОСТОН, МАСС.

Отсим повідомляєтся, що вписи дітий до Української Народної Школи, Вест Енд, розпочинаєтся 30-го вересня і 1-го жовтня в школі на Peabody House, 357 Charles St., від години 5.30 до 8-ої вечером, а шкільна наука розпічнеться 2-го жовтня. Дітий буде приниматись українських без ріжниці переконань політичних і релігійних. Тож хто чує себе Українцем, обовязком його прийти і записати свої діти до Укр. Народної Школи.

[illegible]

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря”, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 3-го жовтня, 1925, о годині 8-мій вечером, в гали Укр. Нар. Дому під ч. 217-19 Іст 6-та ул. Обовязком кождого члена явитися на тих зборах, бо суть важні справи до полагодження. Буде також вибір уряду на слідуючий рік. — О. Плескун, предс.; Н. Ковбасник, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 23. повідомляє, що мітинг відбудеться в неділю, дня 4-го жовтня в галі шкільній під ч. 135 Майн Стр., точно о 2-ій год. пополудні. Член, котрий спізнить, або неявиться, підлягае карі після статута. — Теодор Захаревич, предс.; І. Бінковський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ., Місячний мітинґ за жовтень Т-ва ім. М. Грушівського, від. 219, відбудеться виїмково один тиждень скорше, себто в суботу, дня 3. жовтня 1925, о год. 8-ій вечером в укр. прав. церкві, 35 Мортон ул. Важні справи на черзі дня вимагають безумовної присутности всіх членів. — Гр. Дорошенко, голова; свящ. др. Мик. Копачук, писар.

ЦИКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, буде мати три-квартальний мітинґ. дня 4-го жовтня, в неділю пополудни о год. 2.30, в Укр. Гали під ч. 4950 Савт Павліна ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо є богато нових справ до полагодження, а іменно: члени мусять взяти під розвагу, що маеся робити з тими членами, що не ходять на мітинґи, чи їх маесь суспендувати, чи їм дати переступні листи най ідуть до іншого товариства, бо з такими членами, як їх є кілька в нашім братстві, не можна нічого робити; на мітинґи не ходять, а як що ухвалиться, то не хочуть ухвали узнавати. Неявившийся член на сей мітинґ підлягае карі 50 ц., а урядник 1.00 дол. — Олекса Олешко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляе своїх членів, що три-квартальний мітинґ відбудеться в неділю, дня 4. жовтня, о 1-ій год. попол. Проситься членів, щоби явились на сім мітинґу, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздание Контролньої комісії. Неявившийся член підпадае карі 50 ц., а урядник 1 дол. — П. Пазюк, предс.; С. Мелько, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрест., відділ 96, повідомляе своїх членів, що річний мітинґ відбудеся 4-го жовтня, в парафіяльній гали на 7-ій улиці. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих, щоби кождий явився на сей мітинґ та щоби члени не присилали своїх дітий з місячною вкладкою. Кождий член мае явитись на мітинґу. На мітинґу буде контроля, котра дасть справоздание з цілого року. Буде вибір уряду на 1926 рік. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Матвій Лацик, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляе, що надзвичайний мітинґ відбудесь о 7-мій годині вечер, в суботу, дня 3. жовтня, в гали під ч. 435 Мейн Стр. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Кождий член обовязаний прибути на сей мітинґ. Неявившийся член підлягае карі — Д. Ридчук, предс.; Г. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляе, що надзвичайний річний мітинг відбудесь о 2-ій год. попол., в неділю, дня 4. жовтня, в гали Президент Парк, 115 Президент ст. і Парк ев. На порядку суть Тов. справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти на мітинг як найчисленнійш, бо будеться вибирати робітників на Баль. Тако жпроситься членів, щоби вирівнали свої залеглі вкладки. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — О. Зубор, предс.; Г. Яськів, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Відділ 288 повідомляе всіх своїх членів, що спеціяльний мітинг відбудеся дня 3. жовтня в гали українській на Карбон ул., точно о годині 7-мій вечером, в справі приїзду украніського епископа Богачевського. Обовязком кождого члена явитись на тім мітингу. — Рафаїл Остапчук, секр.

КРИМСЬКА РЕСПУБЛИКА.

З кого вона складається і хто нею править.

Населення кримського півострова перед революцією уявляло такуж національну мозаїку, як і тепер, з тою ріжницею, що в чисельности поодиноких національностей зайшли дуже великі зміни, в порівнанню з дореволюційним часом. До революції Українці з Росіянами творили на Криму більшість населення, при чому Українцям належалась релятивна більшість. В наслідок війни, революції, голоду, пошестних хороб і т. п. кількість населення на Криму зменшилась взагалі, а це зменшення найбільше позначилося на Українцях, бо тепер релятивну більшість мають тубольці Криму, Татари. Але кількість їх до загалу кримського населення всеж дуже мізерна, бо творить всього 23 проц. Решта населення складається з Українців, Росіян, Німців, Жидів, Греків, Болгар, Чехів і ріжних инших національностей.

Крим, як відомо, творить окрему автономну республику, але не в складі України, до якої він належить етноґрафічно, економічно і навіть етнічно (українське населення в Криму тепер займає поважне місце), а в складі Російської Федеративної Радянської Республіки. Подібно як инші інородні республики, в складі російської соціялістичної федерації (або молдавська республика в складі України), Крим націоналізується, себто татаризується. Нічого, очевидно не можна мати проти того, що горстка оставших в Криму Татар починає жити тепер своїм національним, культурним життям, що татарська мова має повні права горожанства і може бути уживана не тільки в мечеті і школі, в татарських аулах, а також в урядах тих місцевостей, де татарська мова запроваджується побіч російської в краєвих урядах Кримської Республики, нею промовляють на зїздах рад, нею видають закони і розпорядки, хоч 77 проц. населення краю нічого спільного з цею мовою не мали, не мають і не будуть мати. Натомісць ніде української мови не видно, хоч українське населення Криму дорівнює татарському.

Розуміється, що ціла ота татаризація не є страшна, вона зведеться до належної собі области внутрішнього культурного життя одної лише татарської частини населення Криму. Зтатаризувати Крим, в якому Татари не становлять і четвертини населення, не можна. Але під плащиком тої татаризації відбувається далі денаціоналізація кримського населення на користь російської культури, в першій мірі це відноситься до українського населення. Фактично в Кримській республиці панує далі російська мова, хоч Росіян тут, з виїмком певної кількости матросів і робітників в портових місцевостях, особливо в Севастополі і урядовців по містах, майже нема. Між тим зникаюча ґрупа Росіян властне править Кримською Республикою і накладає своє культурне пятно на цілий край.

Для заманіфестування нібито татарського характеру Кримської Республики, на чолі ЦВК Криму поставлено Татарина Велі Ібраїмова, на чолі Раднаркому — другого Татарина — Дерен-Айерлі, в урядах республиканських також мабуть є трохи Татар, а поза тим цілий апарат Кримської Республики обсаджений Росіянами та й Жидами. Зрештою в радянській системі державної орґанізації роля державних орґанів (ЦВК. і РНК. і т. п.) є підрядна. Головне значіння має Комуністична Партія, вона усім править і всім розказує. З когож складається ця партія в Криму? По відомостям на 1. травня с. р. в кримській областній орґанізації РКП. було 5700 членів, з того Росіян 67.7 проц., Жидів 9,8 проц., Українців 6,2 проц. і Татар (державна нація!) 5,9 проц.! Отже хоч на чолі Кримської Республики стоять Татари, але правлять нею Росіяне. Найбільші дві місцеві національности — Татари і Українці — старі тубольці краю і дуже давні імігранти, що набули вже право тубольців — не грають в управі краєм ніякої, або майже ніякої ролі.

І це буде так довго, як довго Крим буде належати до Росії а не до України, з якою він орґанічно звязаний. Тільки з прилученням Криму до України, українська мова моглаб зайняти своє місце в державному й культурному життю Криму, а Українці в управі краю. Тоді Росіяне зійшлиб до належної їм ролі — розсипаної національної меншости, яка в місцях більшого скуплення може мати свою рідну школу, але яка не може мати претенсій на командування і панування над цілим населенням краю.

МИСЛИВИЙ ВБИВ ВЛАСНУ ДИТИНУ.

В Пісеку в Чехії сталася така подія: господар Йоган Вацек вибрався на лови. На подвірю заступив йому дорогу пятилітний синок і жартом сказав: „Тату, застріль мене!” Батько на жарт прицілився зі словами: „Ну, пожди но, мій зайчику” й рушив курок. Розлягся вистріл і дитина впала мертва перед переляканим батьком. Батько забув був, що два тижні тому, як повернув був із ловів, не виладував рушниці.

———o———

ЦІКАВІ ПОДРОБИЦІ З ЖИТТЯ БЖІЛ.

Одна бжола важить 0.06 до 0.23 грама. Десять тисяч бжіл важать около один кільоґрам. Медовий міхур у спокою мае 14 до 16 кубічних міліметрів містоти. Тисяча кубічних міліметрів меду важить около 1 ґрам. В однім міхурі може вміститися около 20 міліґрамів. Отже на 1 кґ. меду треба около 50.000 до 60.000 повних міхурів. Один цвіт червоної конюшини дае около 0,000.793 ґрама нектару. Щоби принести до улия 1-кґ. цукру, мусить бжола облетіти около 7,500.000 цвітів червоної конюшини, 5,000.000 еспарзети і 2,000.000 цвітів акації. Одна бжола може на протязі десять годин облетіти около 7.000 цвітів. З того можна обчислити, як довго один рій, що складається з 12.000 бжіл, мусить працювати, щоби наповнити горнець меду.

СКІЛЬКИ ПАПЕРУ ВИТВОРЮЮТЬ У ЦІЛОМУ СВІТІ.

Від часу як скінчилася війна, фабрикація паперу у всіх краях значно зросла. Лише в деяких краях, як Бельґія, Мадярщина й Росія продукція паперу зменшилася. В **Злучених Державах** фабрикація паперу зросла з 33 міліонів сотнарів на 70 міліонів сотнарів. У Німеччині, Анґлії й Франції зросла продукція на 85 процент. Міродатним є теж, скільки пересічно зуживають паперу в ріжних краях. І так у Злучених Державах припадае на кождого мешканця 29 кґ., в Німеччині 27 кґ., у Польщі й Анґлії 21 кґ., у Франції 17, в Норвеґії 22, в Голяндії 20, в Австрії 16, в Італії 7, в Еспанії 4 а в Росії 2 кґ.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(37)

— Гадаеш, що гайдамаки справді схочуть мене покарати за відступство? Того я не боюся. Маю між ними богато особистих приятелів. Другі, розумні люди. Знають, що я їх не зрадив, тільки по доброму усунувся на бік, бо перестав вірити в успіх, а саме руїнництво не по нутру мені. Найбільші загорілці, сліпі на се, що навкруги них діеся і глухі на всяке розумне слово, бояться мене. Проти таких я добре обезпечу мій двір.

— Проти таких гайдамаків обезпечиш себе, двір і жінку. Але є ще инші гайдамаки. Такі, що крови не проливають і дворів не палять. Такі, що ходять в контушах і живуть по дворах. Перед такими, тобі тяжко буде обезпечити жінку.

— Не второпаю. Про яких гайдамаків говориш? Я про инших, як ті, котрих тут бачив, не чув.

— Говорю про таких шляхотських вітрогонів, що завертають голови гарним молодицям. Як вернеш, то побачиш, які рої будуть кружляти навкруги твоеї жінки. Стереженого Бог стереже. Хто мае таку гарну жінку, як твоя, той не повинен пхатися між людий. Для тебе одинокою безпекою може бути Запороже.

Очи Чалого блиснули огнем.

— Для мене одинокою обезпекою моя шабля! — крикнув.

— Шабля може забалакати рішено. Що тобі з того прийде, як такому вітрогонови пообтинаеш уха, або й відрубаеш голову, коли він вже наробив лиха? Тою відрубаною головою свинтуха серця своеї жінки не залатаеш.

— Не говори мені таке про мою Зоську, бо... бігме, й ти що обірвеш! Вона не з таких.

— А я тобі ще раз кажу, стереженого Бог стереже.

— А я тобі кажу і покажу, що я сам встережу себе. На сторожи поставлю мою шаблю. Впрочім і се непотрібне. Сторожем моеї Зоськи буде її чисте серце. Вже не буду балакати з нею про Запороже, і ти не балакай. Покажу, що для мене і для неї нігде нема небезпеки. Їдемо. Їдемо ще нині.

Коли в дві години з полудня жара потахла, мала валка рушила в дорогу. Зоська і Марина їхали на возі, на котрім приїхали сюди. Другий віз був навантажений річами з хатчини Чалого. Чалий і Шаравскі їхали верхом. Погоничами були два окалічені гайдамаки, котрі й так через свое каліцтво мусіли покинути гайдамацький хліб. Вони вступили на службу до Чалого. Окрім того на службу до Чалого пішло дванацять його козаків. Вони конвоювали валку, щоби опісля лишитися в Степашках.

Чалий не їхав просто до Степашок. Требаж було насамперед зголоситися до гетьмана і подякувати йому, передовсім за Зоську, потому за полковництво і за село. За помилуване Чалий не думав дякувати, бо був тої гадки, що се помилуване було гетьманови потрібнійше, ніж йому. Гетьман зробив добрий купецький інтерес, бо помилуванем не тільки розоружив небезпечного ворога, але й купив собі його шаблю. Чалий був тої умки, що подякувати повинен тільки за Зоську.

— Ти щось посоловів, брате, — Чалий промовив до Шаравского. — Не балакаеш нічого.

— Я дві добі їхав, — Шаравскі відповів, позіхаючи. — Першу ніч майже нічого не спав, другу з коня ні на хвилю не зліз.

— Лягай на віз. Вистелений коврами. Не гонимо, то заснеш. Відібеш ніч.

— Хиба так зроблю.

Шаравскі скочив з коня, передав його одному козакови і розтягнувся на возі і заснув. Коли смерклося, валка станула. Треба було дати коням пару годин відпочинку. І люди не були з дерева. Шаравскі схопився і протер очи. Побачив Чалого біля воза Зоськи.

— Мабуть буде нічліг, — подумав. — Тепер я тут нічого не зискаю. Виспавшися не буду міг ока зажмурити. Чалий піде до Зоськи. Я вдурів би, наслухуючи, що там діеться під тим покровом її воза.

Скочив з воза і пішов до свого коня, стягнув попруги, зазубелав і приступив до Чалого.

— Бувай здоров! Побачимося в Немирові.

— Ти втікаеш? — Чалий спитав.

— Я виспався. Добре було на тих мягких коврах. Ви будете тут відпочивати пару годин. Може й до самого рана. Ти, маючи на возі таку добру постіль, не скоро вилізеш з неї. Ви їдете поволи. Мені шкода часу. Я вже пару днів не бачив моеї жінки. Вона мабуть тужить за мною. І я вже стужився за нею. Ти мабуть поступиш до своеї тещі. Навідаюся до неї. Гетьманови скажу, що ти вже їдеш.

— Коли вже їдеш і в Немирові будеш раньше нас, то поступи до Курчинської і скажи, що ми заїдемо до неї. Бо мені не годиться їхати просто до Степашок і брати їх в посідане, не подякувавши вперід гетьманови.

— Очевидно, що не годиться. І від мами твоеї жінки годилось би дістати благословенство.

— Без того її благословенства я обійдуся, бо сам дам собі раду. Але коли такий звичай, то не пошкодить.

Шаравскі сів на коня і по хвили щез з очий Чалого. Приїхавши до Немирова, пішов просто до Курчинської.

— Тіштеся, пані матко, бо...

— Не докінчив, бо Курчинська, неначе осою вжалена, скочила до него із затиененими пястуками.

— Пані матко! — крикнула. Я у вас вже пані-матка? Ви мені ні син, ні зять. Ви вже забули, що я для вас, з ласки ясновельможного пана нашого маю стати? Дивіться, який молодик! Як подбаете самі, щоби я стала пані-маткою; як се буде ваша заслуга, то аж тоді, очивидно тільки при чужих, будете мати право називати мене так.

— Та я, та я не від себе так забалакав до вас. Я від вашої дитини і від...

— Моя дитина, та, що вже є, не ваша дитина! — перебила не даючи йому договорити. — Зоська не ваша дитина, отже й ви не маете права мені паніматкувати. Як би не те, що ваша жінка ще жие, ви повинні би цілком инакше звати мене. Ані паніматка, ані взагалі матка.

— Та бо дайте, любенька, договорити. Ви й для вашого зятя пані матка. Я від него і від Зоськи забалакав до вас.

— Зоська Зоською для мене і для Чалого, не для вас. Для вас моя Зоська не Зоська, а пані полковникова!

— Отже пан полковник Сава Чалий і його жена пані полковникова їдуть сюди. Надїдуть мабуть завтра. Просили переказати вам, любенькі, щоби ви приготовили для них нічліг, бо вони одну нічку будуть ночувати в Немирові. Я прирік їм переказати вам се, бо в тім також мій інтерес.

— Ваш інтерес? Ви може... гм... лицяетеся до Зоськи? Гого! В моїй хаті така соблазнь? Шаблі Чалого не боїтеся?

— Ви, па... любенькі, не вмієте читати в очах. А я користаю з кождої нагоди, щоби тільки заглянути до вас, побалакати з вами. Бо хто то може знати, що час ще принесе нам. Моя жінка, ось-ось.

Курчинська злагідніла і глянула на него ласкавійшим оком.

— Се ось-ось чую від довшого часу, та не можу діждатися слова „вже!”

— І я не можу діждатися, — Шаравскі додав, важко зітхнувши. — Не забувайте, що я не старий. Кров кипить і збігае. Як не маю користи з жінки, як ви боїтеся холодити мою кров...

— Се немислиме. Хиба аж по шлюбі. Тепер не можна, бо у мене ніодин раз не був без наслідків.

— Отже бачите. Я мушу мати якусь, щоби бодай десь колись заступила мені жінку.

— Та я се розумію. Але робіть так, щоби не мати ніяких зобовязань. Щоби по смерти вашої жінки друга не чепилася вас.

— На се є спосіб. Є така, з котрою не буду мусів женитися; з котрою я не міг би женитися, хоч би я хотів, хоч би й вона хотіла.

— Хтож то такий?

— Така, що любить мене. Ще й лицилось би при фамілії. Ви знаете, що Зоська любить мене.

— Геть мені з очий! — крикнула схопившися.

— Любенька! Се тільки до хвилі, коли я буду мати право ще раз женитися. Потому буду вірний моїй другій жінці. Гадаю, що хто дістане таку, як ви, не буде скакати в чужу гречку. Ви дасте йому таку роботу, що йому вже не стане сил ходити на зарібки.

— Юзуню! Чи ти щиро говориш? Не лукавиш?

— Мушу говорити щиро, бо як би я ще по смерти моеї жінки напаствував Зоську, то ти, знаючи мою тайну, матимеш змогу зробити всьому кінець. І моя голова в твоїх руках, бо Чалий жартів не знае. Ти маеш силу зробити зі мною що схочеш, очивидно, як тепер незагородиш мені дороги до Зоськи. Як я тепер не буду мати до Зоськи приступу, як з твоеї вини буду мусів деинде холодити мою кров, то й по смерти моеї жінки не дістанеш мене.

— Бачу, що мушу вволити твою волю. Але й ти змилосердися над мною. Чейже з моеї ласки і з мого дозволу не схочеш користати таки в моїй хаті, під моїм боком, майже на моїх очах! Зажди, аж вони поїдуть до Степашок.

— Сумніваюся, чи в Степашках буде як. Найліпше тут. Зоська нераз приїде до Немирова. Очивидно заїде до мами. Нераз приїде без него. Може й пару днів буде сидіти тут. Люди не будуть нічого підозрівати, бо будуть гадати, що я забігаю до моеї будучої жінки. Я й Чалому скажу, що я загадав з тобою оженитися.

(Дальше буде).